

MIĘDZYNARODOWE ASPEKTY PRZECIWDZIAŁANIA I ZWALCZANIA PRZESTĘPCZOŚCI NARKOTYKOWEJ Z PERSPEKTYWY DZIAŁAŃ CENTRALNEGO BIURA ŚLED CZEGO

EMIL W. PŁY WACZEWSKI

W kwietniu 2000 r. w ramach struktur Komendy Głównej Policji utworzono Centralne Biuro Śledcze Komendy Głównej Policji (dalej jako CBS) – scentralizowaną służbę policyjną specjalizującą się w zwalczaniu zorganizowanej przestępczości, działającą na terenie całego kraju w ścisłym współdziałaniu z innymi służbami Policji. Zgromadzone w poprzednich latach doświadczenia w zakresie walki z przestępczością zorganizowaną wskazywały bowiem jednoznacznie na potrzebę reorganizacji wyspecjalizowanego pionu zwalczającego ten rodzaj przestępczości. Istotnym z punktu widzenia skuteczności działań Policji stało się scentralizowanie uprzednio podporządkowanych Komendantom Wojewódzkim Policji jednostek terenowych funkcjonującego pionu do walki z przestępczością zorganizowaną. Centralizacja tych struktur umożliwiła stałą i głęboką analizę pojawiających się zmian w charakterze przestępczości zorganizowanej, co skutkuje obecnie sprawniejszą i skuteczniejszą reakcją organów ścigania oraz poszukiwaniem nowych metod zwalczania adekwatnych do ujawniających się tendencji w działaniach przestępczości zorganizowanej. W działaniach CBS wykorzystuje się koncentrację potencjału osobowego i technicznego oraz najnowszych środków prawnych (operacje specjalne, prowokacja policyjna, świadek koronny)¹.

Niniejsze opracowanie stanowi próbę reasumpcji działań CBS na odcinku przeciwdziałania i zwalczania przestępczości narkotykowej w 2012 r.², w którym funkcjonariusze tej formacji kontynuowali realizację regulaminowych zadań związanych z przeciwdziałaniem i zwalczaniem międzynarodowej zorganizowanej przestępczości zarówno na gruncie strategicznym, jak i operacyjnym. Szczególny

1 Zob. K. Laskowska, Działalność służby Policji do walki z przestępczością zorganizowaną. Determinanty poprawy skuteczności, „Przegląd Policyjny” 1999, nr 4, s. 34 i nast.; E.W. Pływaczewski, Aktualne kierunki współpracy międzynarodowej Centralnego Biura Śledczego, [w:] W kręgu teorii i praktyki prawa karnego. Księga poświęcona pamięci Andrzeja Wąska, Lublin 2005, s. 671 i nast.

2 W opracowaniu wykorzystano fragmenty „Sprawozdania z działalności Centralnego Biura Śledczego za 2012 rok”, Warszawa 2013 (niepublikowane).

nacisk zostanie położony na różne formy współpracy międzynarodowej CBS, w ramach której nawiązywano nowe kontakty oraz zacieśniano już istniejące poprzez codzienną wymianę informacji w sprawach operacyjnych, a także poprzez udział w różnego rodzaju projektach, programach, pracach eksperckich, konferencjach, seminariach, szkoleniach i spotkaniach.

Przedsięwzięcia wynikające z udziału Policji w organizacjach międzynarodowych oraz związanych z członkostwem Polski w Unii Europejskiej

1. GENVAL3 – Grupa ds. Ogólnych, w tym Ewaluacji

W 2012 roku Grupa Robocza ds. Ogólnych, w tym Ewaluacji Rady UE, realizowała swoje zadania pod przewodnictwem prezydencji duńskiej i cypryjskiej. Większość przedsięwzięć wynikała z bieżącego kalendarza Grupy. W 2012 roku odbyło się 10 posiedzeń grupy, w czasie których prowadzono prace nad V rundą ewaluacji państw członkowskich, dotyczącą śledztw finansowych oraz VI rundą ewaluacji, dotyczącą implementacji Decyzji Eurojust o Europejskiej Sieci Sądowniczej. Na agendzie grupy stawała również tematyka związana z handlem ludźmi, korupcją, pornografią dziecięcą, prewencją kryminalną oraz z przystąpieniem UE do GRECO. Ekspertami wiodącymi w grupie są przedstawiciele Centralnego Biura Śledczego, którzy koordynują prace grupy we współpracy z merytorycznymi biurami Komendy Głównej Policji oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Ministerstwa Sprawiedliwości.

2. HDG4 – Horyzontalna Grupa ds. Narkotyków Rady Unii Europejskiej

HGD jest grupą roboczą odpowiedzialną za kreowanie polityki wobec narkotyków w Unii Europejskiej. Tematyka ta jest ujmowana w sposób horyzontalny – zarówno z zakresu ograniczenia popytu, jak i podaży narkotyków. Jest to jedyna grupa robocza traktująca problematykę narkotykową w sposób kompleksowy, stanowiąc tym samym najważniejsze ciało koordynujące podejmowane wysiłki państw członkowskich w tym obszarze. Funkcjonariusze Centralnego Biura Śledczego KGP pełnią rolę ekspertów wiodących i przewodniczą delegacji Polski, w skład której wchodzi również przedstawiciele Ministerstwa Zdrowia (Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii) oraz MSZ.

W 2012 roku głównym tematem było opracowanie i przyjęcie Strategii Antynarkotykowej UE w obszarze narkotyków na lata 2013-2020. Strategia Antynarkotykowa ma charakter dokumentu wyznaczającego ogólne kierunki, w których po-

3 Working Party on General Matters including Evaluation.

4 Horizontal Drug Group.

dążać będą europejskie polityki antynarkotykowe. Konkretnie działania, sposób i harmonogram dotyczący ich implementacji znajduje odzwierciedlenie w towarzyszących Strategii Planach działania. Funkcjonariusz Centralnego Biura Śledczego pełnił rolę głównego negocjatora Strategii Antynarkotykowej z ramienia Polski.

3. Grupa Robocza ds. Prekursorów Narkotykowych przy Komisji Europejskiej/Komitet do Spraw Prekursorów

Grupa Robocza ds. Prekursorów Narkotykowych przy Komisji Europejskiej jest główną instytucją odpowiedzialną od 2008 roku na poziomie Wspólnoty Europejskiej za kwestie dotyczące problematyki prekursorów narkotykowych. Grupa reprezentowana jest przez ekspertów wszystkich krajów UE. Ze względu na specyfikę problematyki poruszanej podczas spotkań, biorą w nich udział eksperci narodowi reprezentujący jednostki odpowiedzialne za kontrolę legalnego obrotu i wytwarzania prekursorów chemicznych oraz organów ścigania odpowiedzialnych za monitorowanie, ujawnianie i przeciwdziałanie „wyciekowi”, jak też przemytowi prekursorów. W 2012 roku funkcjonariusz CBS, jako stały ekspert Komitetu, brał udział w kontynuacji prac wspomagających Komisję Europejską w kwestiach dotyczących kontroli i monitoringu prekursorów chemicznych. Uczestniczył również w dokonywaniu ocen i analiz prawnych prowadzonych prac legislacyjnych w zakresie kontroli, obrotu i monitoringu prekursorów chemicznych.

W 2012 roku funkcjonariusz CBS, poza udziałem w kolejnym, 11 spotkaniu Grupy Roboczej ds. Prekursorów Narkotykowych, uczestniczył również w dwóch działaniach Komisji Europejskiej w obszarze współpracy z MSW Chińskiej Republiki Ludowej w aspekcie prekursorów narkotykowych oraz wdrażania dobrych praktyk i współpracy z przemysłem chemicznym na linii Unia Europejska – Chiny⁵. Wspomnieć też trzeba o uczestnictwie funkcjonariusza CBS w seminarium eksperckim na Łotwie, organizowanym przez Komisję Europejską w ramach programu Customs 2013, pod auspicjami Komitetu ds. Prekursorów. Spotkanie dotyczyło obrotu prekursorami narkotykowymi, jak też substancjami niesklasyfikowanymi, służącymi do nielegalnej produkcji narkotyków.

4. Zespół Roboczy ds. Prekursorów Narkotykowych przy Radzie ds. Przeciwdziałania Narkomanii

Rada do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii jest ciałem opiniodawczo-doradczym prezesa Rady Ministrów RP i skupia ministrów resortów⁶, zaangażowanych w przeciwdziałanie zjawisku narkomanii w naszym kraju. Zespół Roboczy przy Ra-

5 W tym zakresie (EU – Chiny) odbyło się wspólne spotkanie Grupy z przedstawicielami CHRL w sprawie prekursorów narkotykowych oraz seminarium dotyczące najlepszych praktyk z udziałem przedstawicieli chińskiego sektora prywatnego z zakresu prekursorów.

6 Wiodącymi resortami są Ministerstwo Zdrowia i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

dzie ds. Przeciwdziałania Narkomanii⁷ pełni funkcję pomocniczą w stosunku do Rady. W jego skład wchodzi najlepszych krajowych ekspertów z dziedziny prekursorów narkotykowych oraz innych substancji chemicznych wykorzystywanych do nielegalnej produkcji narkotyków. Zespół tworzą przedstawiciele Komendy Głównej Policji, Głównego Inspektoratu Farmaceutycznego, Głównej Inspekcji Sanitarnej, Biura do Spraw Substancji i Preparatów Chemicznych, Służby Celnej, Komendy Głównej Straży Granicznej, Żandarmerii Wojskowej, Ministerstwa Gospodarki, Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych.

Do zadań Zespołu należą przedsięwzięcia legislacyjne zmierzające do utworzenia kompleksowego systemu kontroli obrotu prekursorami narkotykowymi, przedsięwzięcia o charakterze szkoleniowym, badawczym i organizacyjno-strategicznym, a także współpraca z przedstawicielami przemysłu i organizacjami i instytucjami międzynarodowymi, prowadzącymi działalność obejmującą kontrolę prekursorów narkotykowych.

W 2012 roku funkcjonariusz CBS⁸ został powołany na przewodniczącego omawianego Zespołu. Uczestniczył on w spotkaniach, podczas których omawiane były między innymi kwestie substancji niekontrolowanej APAAN, z której wytwarzany jest podstawowy prekursor do produkcji amfetaminy – BMK⁸. Została także przygotowana opinia ekspercka dotycząca preparatów medycznych zawierających pseudoefedrynę i efedrynę w aspekcie ich nielegalnego wykorzystania do produkcji me-taamfetaminy oraz dalszego procedowania w tym względzie.

W ramach przedsięwzięć wynikających z udziału Policji w organizacjach międzynarodowych oraz związanych z członkostwem Polski w Unii Europejskiej najważniejsze zadania realizowane przez funkcjonariuszy CBS⁸ wynikały z obsługi grup roboczych Rady UE, podgrupy tematycznej COSPOL, zajmującej się narkotykami syntetycznymi oraz Komitetu ds. Prekursorów KE. Ponadto, przedstawiciele CBS⁸ brali udział w posiedzeniach Horyzontalnej Grupy ds. Narkotyków (HDG), Grupy ds. Ogólnych, w tym Ewaluacji (GENVAL), COSPOL⁹ oraz Komitetu ds. Prekursorów Komisji Europejskiej. Uczestniczyli także w spotkaniach koordynatorów OPC Grupy Zadaniowej ds. Zwalczenia Przystępczości Zorganizowanej w Regionie Morza Bałtyckiego BALTCOM – 2 oraz tematycznych seminariach, warsztatach, spotkaniach roboczych i konferencjach międzynarodowych.

7 Zwany dalej Zespołem.

8 Benzylo-metylo-ke-ton. Bliżej G. Piotrkowski, W. Krawczyk, D. Wejman, M. Antas, Podstawowe odczynniki stosowane w produkcji narkotyków – legalne i nielegalne zastosowania, „Biuletyn Informacyjny” 1997, nr 104, s. 38.

9 Jest to Zintegrowany Plan Działań Strategicznych dla Policji. Zob. E.W. Pływaczewski, Zwalczenie przystępczości zorganizowanej z perspektywy międzynarodowej, [w:] Przystępczość zorganizowana, E.W. Pływaczewski (red.), Warszawa 2011, s. 364-365.

Udział w projektach międzynarodowych

1. Projekt „Międzynarodowe Centrum Szkoleniowe Zwalczania Nielegalnych Laboratoriów Narkotykowych (ITCCCL10)”

W 2012 roku na potrzeby ITCCCL pozyskano kolejne zestawy sprzętowe zabezpieczone w ujawnionych na terenie Polski i Holandii nielegalnych laboratoriach. Pozwoliły one na dalszą rozbudowę Centrum i odtworzenie w celach szkoleniowych kolejnych metod produkcji narkotyków, używanych w nielegalnych laboratoriach. W 2012 roku przeprowadzono 4 szkolenia¹¹, w tym dwa dla policjantów CBS oraz dwa dla funkcjonariuszy służb z 25 państw. Łącznie w 2012 roku zostało przeszkolonych 79 funkcjonariuszy.

Szkolenia cieszą się ogromną popularnością wśród zagranicznych służb zwalczających przestępczość narkotykową. Na 2013 rok zaplanowanych zostało około 10 szkoleń, w których przewidywany był między innymi udział polskich funkcjonariuszy policji, cła, straży granicznej, służby więziennej, a także przedstawicieli szwedzkiego i norweskiego cła. Zaplanowano również jedno szkolenie realizowane wspólnie z Europejskim Biurem Policji – EUROPOL i Europejskim Kolegium Szkoleniowym – CEPOL¹² dla przedstawicieli wszystkich państw członkowskich UE.

2. Projekt COPOLAD

W 2012 roku w ramach COPOLAD przedstawiciele państw członkowskich UE uczestniczyli w pracach zmierzających do dalszego wzmocnienia instytucji zwalczających produkcję i handel narkotykami w Ameryce Południowej. Czas trwania przedsięwzięcia został przewidziany na lata 2010-2013. Funkcjonariusze CBS braли udział w tej inicjatywie jako eksperci ds. narkotyków syntetycznych i prekursorów. W ramach zaprogramowanych działań współorganizowali międzynarodową konferencję poświęconą prekursorom narkotykowym¹³. Ponadto uczestniczyli jako współprowadzący obrady w seminarium poświęconym policyjnym śledztwom dotyczącym przemytu kokainy drogą morską ze szczególnym uwzględnieniem przemytu w kontenerach. Udział w implementacji omawianego projektu – stanowiącego najważniejsze i największe wsparcie Unii Europejskiej w obszarze narkotyków na rzecz Ameryki Łacińskiej – pozwolił na promowanie osiągnięć polskiej Policji i budowanie pozytywnego wizerunku w regionie. Projekt w 100% był finansowany z budżetu Komisji Europejskiej.

10 International Training Center for Combating Clandestine Laboratories.

11 Ilość szkoleń została ograniczona z uwagi na mistrzostwa EURO 2012.

12 Szerzej zob. P. Bogdalski, Stan obecny i perspektywy rozwoju międzynarodowej współpracy w wyższym szkolnictwie policyjnym, „Przegląd Policyjny” 2008, nr 1, s. 29 i nast.

13 Pod hasłem „I Regionalna Konferencja dotycząca kontroli oraz policyjnego śledztwa w zakresie dywersyfikacji prekursorów narkotykowych”.

3. Projekty EMPACT. Cykl polityki bezpieczeństwa UE dotyczący poważnej i zorganizowanej przestępczości na lata 2011-2013

Przypomnijmy, iż priorytety zwalczania przestępczości poważnej i zorganizowanej zostały przyjęte przez Radę Ministrów Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości UE w czerwcu 2011 r. na podstawie propozycji przedstawionych przez Stały Komitet ds. Bezpieczeństwa Wewnętrznego UE (COSI), opartych na konkluzjach Oceny Stanu Zagrożenia Przestępczością Zorganizowaną w Unii Europejskiej (OCTA 2011).

Do katalogu przyjętych priorytetów zaliczono:

- osłabienie możliwości zorganizowanych grup przestępczych działających w Afryce Zachodniej do przemytu heroiny i kokainy na obszar UE i wewnątrz tego obszaru;
- zmniejszenie roli Zachodnich Bałkanów jako kluczowego obszaru tranzytu i składowania nielegalnych towarów przeznaczonych na obszar UE i jako centrum logistycznego dla zorganizowanych grup przestępczych, łącznie z albańskojęzycznymi zorganizowanymi grupami przestępczymi;
- osłabienie zdolności grup przestępczych do ułatwiania nielegalnej migracji do UE, w szczególności południową, południowo-wschodnią i wschodnią Europę, szczególnie przez granicę Grecji z Turcją i w objętych kryzysem rejonach Morza Śródziemnego w pobliżu Afryki Północnej;
- redukcję produkcji i dystrybucji narkotyków syntetycznych, łącznie z nowymi substancjami psychoaktywnymi;
- zwalczanie przemytu do UE w szczególności transportem kontenerowym nielegalnych towarów, w tym kokainy, heroiny, konopii indyjskich, podrabianych towarów i papierosów, oraz
- zwalczanie wszystkich form handlu ludźmi i przemytu ludzi poprzez ukierunkowywanie działań przeciwko zorganizowanym grupom przestępczym zajmującym się tego rodzaju przestępczością w południowych, południowo-zachodnich i południowo-wschodnich centrach przestępczości w UE¹⁴.

Przedstawiciele CBS aktywnie uczestniczą w implementacji Cyklu Politycznego UE. Realizacja działań odbywa się poprzez projekty EMPACT. Funkcjonariusz CBS jest przewodniczącym grupy EMPACT – Narkotyki Syntetyczne a jeden z funkcjonariuszy tej formacji pełni rolę koordynatora krajowego wszystkich pro-

14 Szerzej zob. E.W. Pływaczewski, *Wokół zintegrowanego podejścia do przeciwdziałania i zwalczania przestępczości zorganizowanej*, [w:] P. Kardas, T. Sroka, W. Wróbel (red.), *Państwo prawa i prawo karne. Księga Jubileuszowa Profesora Andrzeja Zolla*, t. 2, Warszawa 2012, s.1483 i nast.

jektów EMPACT. Dodajmy, że projekt „Narkotyki Syntetyczne” skupia 17 krajów UE, Norwegię, Europol, CEPOL, EMCDDA i Eurojust¹⁵:

W ramach projektu EMPACT – Narkotyki Syntetyczne w 2012 roku realizowane były zadania wynikające z przyjętego Operacyjnego planu działań w zakresie zwalczania i przeciwdziałania przestępczości związanej z narkotykami syntetycznymi, ich prekursorami i nowymi substancjami psychoaktywnymi. W okresie tym w Europolu odbyły się dwa spotkania krajowych koordynatorów EMPACT, jedno spotkanie przewodniczących projektów EMPACT, a także jedno spotkanie przewodniczących projektów EMPACT dotyczących opracowania i implementacji operacyjnych planów działań na rok 2013 rok.

Operacje międzynarodowe i wymiana związanych z tym informacji

W ramach inicjowania i udziału w działaniach regionalnych, zmierzających do zwalczania międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, funkcjonariusze Centralnego Biura Śledczego uczestniczyli w następujących operacjach i/lub działaniach do nich przygotowujących. Charakterystycznym tego przykładem może być zakończona w marcu 2012 r. operacja Radar, która była ukierunkowana na zwalczanie przemytu transportem morskim kokainy i innych narkotyków z Ameryki Południowej przez kraje Afryki Zachodniej do Europy. Wnioskodawcą była holenderska administracja celna. Udział w operacji brały: służby celne, policje oraz inne instytucje państw członkowskich UE, zajmujące się zwalczaniem przemytu, jak również Światowa Organizacja Celna, Europol, Komisja Europejska i Interpol. Z ramienia polskiej Policji w operacji uczestniczyło Centralne Biuro Śledcze. Koordynatorem operacji po stronie polskiej był Departament Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier Ministerstwa Finansów.

W zakresie koordynacji współpracy operacyjnej z partnerami zagranicznymi na szczególne wyeksponowanie zasługują sprawy o kryptonimach Golden tulip, Orion, Kokos oraz Operacja Baila.

W ramach operacji Golden Tulip w 2012 roku Centralne Biuro Śledcze koordynowało dalsze czynności w sprawie między AWF Synergy i Wydziałem 06 Europolu, a także policją holenderską, niemiecką i belgijską. Sprawa dotyczyła przewozu z Polski i Belgii do Holandii znacznej ilości substancji chemicznych (ok. 150 ton), w tym BMK, w celu ich dalszego wykorzystania do produkcji narkotyków syntetycznych (głównie amfetaminy i ekstazy)¹⁶. W 2012 roku poza uzyskaniem ko-

15 Polska uczestniczy w trzech projektach EMPACT. Pozostałe dwa to **Handel Ludźmi**, z udziałem funkcjonariusza CBS jako przedstawiciela krajowego, oraz **Nielegalna Migracja** – (podmiotem odpowiedzialnym jest Straż Graniczna).

16 Istotną inicjatywą w tym zakresie była wizyta funkcjonariuszy CBS w Holandii w lipcu 2012 r., połączona ze szkoleniem w centrum szkoleniowym w Zaandam na temat likwidacji nielegalnych laboratoriów narkotykowych.

lejných istotných informácií operacyjnych o działalności grupy przestępczej działania funkcjonariuszy Biura ukierunkowane były na przeciwdziałanie dalszemu przemytowi prekursorów, a także nowych substancji chemicznych, które nie podlegają jeszcze ustawowej kontroli, a z których w bardzo prosty sposób można uzyskać znaczne ilości sygnalizowanego wyżej BMK¹⁷. W omawianym okresie w sprawie miały miejsce dwie realizacje na terenie Holandii, podczas których zatrzymano i osadzono w zakładzie karnym 2 osoby. Zabezpieczono między innymi kilka tysięcy litrów różnych substancji chemicznych służących do wytwarzania narkotyków syntetycznych oraz 3 kg amfetaminy.

Operacja Orion związana była z przemytem amfetaminy z Polski do Islandii. W 2012 roku funkcjonariusze CBS współpracowali z policją islandzką za pośrednictwem Europolu. Sprawa dotyczyła zorganizowanej grupy przestępczej z udziałem obywateli RP, trudniącej się przemytem amfetaminy z Polski do Islandii. W trakcie dokonywanych przez funkcjonariusza CBS ustaleń na potrzeby prowadzonej przez policję islandzką sprawy ujawnione zostały powiązania osób i telefonów z prowadzonymi w latach 2005-2008 czynnościami dotyczącymi przemytu z za wschodniej granicy do Polski znacznych ilości BMK oraz amfetaminy (która mogła być przemycana wówczas z Litwy lub produkowana na terenie północno-wschodniej Polski).

Współpraca z policją islandzką wykazała, że członkowie aktualnie działającej grupy w większości pochodzą z terenów Polski wschodniej i znani są funkcjonariuszom CBS w kontekście narkotykowym. W trakcie czynności ustalono organizatorów procederu, kurierów oraz licznych członków grupy przebywających w Polsce i na terenie Islandii. Z dokonanych ustaleń wynikało, że amfetamina jest przewożona jachtami lub samolotami, ukryta w bagażu w mniejszych paczkach lub nawet w oryginalnie zamkniętych puszkach z konserwami. W sprawie zatrzymanych zostało dotychczas 4 członków grupy przemycających ten narkotyk drogą lotniczą do Islandii (około 9 kg) oraz jednego obywatela RP, przemycającego w samochodzie około 6 kg amfetaminy do Szwecji, który – jak się okazało – również był członkiem rozpracowywanej grupy. W skład grupy wchodziły również osoby przemycające amfetaminę z Polski do Irlandii.

W ramach operacji Kokos funkcjonariusze CBS realizowali czynności w sprawie dotyczącej zorganizowanej grupy przestępczej trudniącej się przemytem kokainy z Brazylii, głównie do krajów Skandynawii i Polski. Ustalono, że kokaina (ale również heroina) jest przemycana przez polskich kurierów metodą „na połyk” głównie na trasie Holandia – Norwegia przez Danię i Szwecję. Odbiorcami kokainy są osoby pochodzenia nigeryjskiego, które aktualnie przebywają w krajach Skandyna-

17 Zob. przyp. 8.

wii, zwłaszcza w Norwegii. W wyniku intensywnie prowadzonej współpracy z Centralnym Biurem Śledczym w sprawie norweskie służby zatrzymały w 2012 roku kilku polskich kurierów oraz zabezpieczyły kilka kilogramów narkotyków (kokaína i heroína) w kapsułkach przemycanych „na połyk”. Z kolei na terenie Norwegii ustalono i potwierdzono adresy mieszkań wynajmowanych przez osoby pochodzenia nigeryjskiego, które były punktami odbioru narkotyków. W sprawie został zatrzymany również w 2012 roku polski kurier przemycający narkotyki „na połyk” na lotnisku w Tokio. Należał on również do rozpracowywanej grupy. Tym samym zostały potwierdzone ustalenia operacyjne o poszukiwaniu przez organizatorów nowych szlaków przemytu narkotyków.

W ramach operacji Baila, w wyniku ścisłej współpracy funkcjonariuszy CBŚ oraz francuskiej służby celnej DNRED, angielskiej służby Border Force (UKBA) oraz polskiego oficera łącznikowego we Francji, dokonano zabezpieczenia 480 kg kokainy. Narkotyk został ujawniony i zabezpieczony przez angielską straż przybrzeżną w Portsmouth podczas kontroli polskiego jachtu morskiego. Ukryty był w specjalnie do tego celu spreparowanych skrytkach w konstrukcji jachtu. Jednostka przyplłynęła z Karaibów, natomiast jej załogę stanowili dwaj obywatele polscy (wcześniej notowani za działalność przestępczą). Kokaina przeznaczona była na rynek europejski. Szacowaną czarnorynkową wartość skonfiskowanych narkotyków określa się na ok. 90 000 000 złotych. Zatrzymani obywatele polscy odpowiadają za przemyt narkotyków przed brytyjskim wymiarem sprawiedliwości.

Inne działania CBŚ skali międzynarodowej

W listopadzie 2012 roku w wyniku przeprowadzonej przez policję niemiecką operacji w sprawie dotyczącej międzynarodowej zorganizowanej grupy przestępczej, trudniącej się przemytem narkotyków, ujawniono 268 kg kokainy. Narkotyk, który był ukryty min. w kontenerze znajdującym się na terenie jednej z firm w Hamburgu, pochodził z Ameryki Południowej¹⁸. W sprawie zatrzymano 15 osób, w tym obywatela RP i dwóch obywateli Albanii, którzy w latach 2002-2011 przebywali na terenie Polski. Zatrzymani byli dobrze znani funkcjonariuszom CBŚ, w związku z działalnością przestępczą, w tym również nielegalnym obrotem narkotykami. W sprawie niemieckie służby były wspierane na bieżąco wykonywanymi niezbędnymi ustaleniami przez funkcjonariuszy CBŚ.

Zatrzymanie kurierów. Centralne Biuro Śledcze prowadziło czynności w sprawie przemytu kokainy z Ameryki Południowej do Europy z udziałem polskich kurierów. Czynności, w zakresie między innymi prowadzenia wobec dwóch obywa-

18 Warto nadmienić, iż Centralne Biuro Śledcze miało istotny merytoryczny udział w seminarium na temat policyjnego śledztwa w sprawie przemytu kokainy drogą morską ze szczególnym uwzględnieniem przemytu w kontenerach, które odbyło się w 2012 roku w Bavaro Punta Cana na Dominikanie.

teli RP obserwacji transgranicznej, z niemiecką służbą celną wspierane były przez CBS. W końcowym efekcie prowadzonych czynności osoby będące w zainteresowaniu CBS zostały zatrzymane przez służby tureckie w związku z przemytem 1,18 kg kokainy.

Likwidacja „szlaku skandynawskiego”. W pierwszych dniach listopada 2012 r. w wyniku kontroli polskiego pojazdu zjeżdżającego z promu ze Świnoujścia, szwedzkie służby celne w Ystad zatrzymały obywatela RP w związku z przemytem 10 g amfetaminy. Podróżujący z nim wspólnie inny obywatel RP zdołał zbiec, zabierając ze sobą plecak, w którym ukryta była prawdopodobnie większa ilość narkotyku. Obaj mężczyźni byli członkami gangu motocyklowego z terenu Polski i posiadali ściśle powiązania z członkami klubów i osobami stowarzyszonymi z terenu Norwegii, zajmującymi się między innymi przestępczością narkotykową. Kilka dni później, na przejściu promowym w Ystad zostały zatrzymane dwie osoby podróżujące motocyklem (mężczyzna, który wcześniej zdołał zbiec oraz jego norweska przyjaciółka). Przemycali oni 5 kg haszyszu i 600 g amfetaminy. Działania szwedzkich celników intensywnie były wspierane bieżącymi ustaleniami dokonywanymi przez funkcjonariuszy CBS.

Obywatele RP zatrzymani za granicą w związku z popełnieniem przestępstw narkotykowych

W 2012 roku do Centralnego Biura Śledczego wpłynęło 187 informacji (z MSZ, Interpolu, od polskich i zagranicznych oficerów łącznikowych oraz bezpośrednio od zagranicznych policji i placówek cła) dotyczących obywateli RP, zatrzymanych poza granicami Polski w związku z popełnieniem przestępstw narkotykowych. Zgromadzone dane liczbowe wskazywały, że Polacy najczęściej zatrzymywani byli w ostatnim okresie w: Niemczech – 91 osób, krajach Skandynawii – 45 oraz Ameryki Południowej – 15¹⁹.

Najwięcej przypadków odnotowano w związku z ujawnieniem amfetaminy (głównie Europa Zachodnia, Skandynawia), kokainy (Europa Zachodnia, Ameryka Południowa., Skandynawia), marihuany (Europa Zachodnia) oraz heroiny (Europa Zachodnia, Skandynawia). W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano zdecydowany spadek nielegalnego przewozu khatu. Amfetamina najczęściej przemycana była tradycyjnie w bagażu lub specjalnych skrytkach samochodów, ale też na jachtach i statkach. Kokainę w mniejszych ilościach przemycano metodą „na łyk”.

19 Por. K. Laskowska, Obszary działalności zorganizowanych grup przestępczych w Polsce, [w:] *Przestępczość zorganizowana*, E.W. Pływaczewski (red.), Warszawa 2011, s. 118 i nast.

Tak jak w poprzednich okresach sprawozdawczych ogólna liczba Polaków zatrzymanych w 2012 roku za granicą w związku z popełnieniem przestępstw narkotykowych jest prawdopodobnie większa, jako że nie wszystkie informacje w tym zakresie docierają do Centralnego Biura Śledczego.

Analiza napływających do Centralnego Biura Śledczego informacji wskazuje, że Polacy są zarówno organizatorami przemytu syntetyków na szlakach w Europie Zachodniej i Skandynawii, jak i kurierami do przemytu kokainy z Ameryki Południowej, werbowanymi przez wnikających do europejskich środowisk Nigeryjczyków²⁰. Według posiadanych materiałów Polacy najczęściej przemycają amfetaminę, kokainę, marihuanę. Mniej informacji niż w 2011 roku dotyczyło przemytu przez Polaków khatu.

W 2012 roku zauważono tendencję wzrostową dotyczącą przemytu substancji niekontrolowanych, służących do produkcji narkotyków. Polacy działający w zorganizowanych grupach przestępczych o międzynarodowych powiązaniach angażują się w przewóz substancji, z których w bardzo prosty sposób można uzyskać prekursorów do produkcji narkotyków (APAAN), a które nie figurują na liście substancji kontrolowanych. W dalszym ciągu przewożą również znaczne ilości legalnych środków medycznych (np. lekarstwa na katar) zawierających składniki wykorzystywane do produkcji syntetycznych narkotyków. Ponadto, zagraniczne służby, szczególnie z rejonu Skandynawii, coraz częściej informują o rosnącym procederze sprzedaży przez Internet (wysyłki z Polski) substancji, których działanie jest bardzo podobne do działania nielegalnych środków odurzających. Jednak nieznaczne różnice w ich strukturze chemicznej powodują, że nie podlegają one ustawowej kontroli. Problem ten aktualnie jest jednym z ważniejszych tematów spotkań międzynarodowych ekspertów grup roboczych odpowiedzialnych za kontrolę i monitoring legalnego obrotu i wytwarzania prekursorów chemicznych, a także zajmujących się pracami legislacyjnymi dotyczącymi tej materii.

20 Potwierdzają to także najnowsze wyniki badań kryminologicznych nad przestępczością zorganizowaną w Europie, które wskazują na przejmowanie przez Nigeryjczyków kontroli nad niektórymi formami przestępczości zorganizowanej, o czym m.in. sygnalizowano na 69. Konferencji Amerykańskiego Stowarzyszenia Kryminologii (Atlanta, 20-23.11.2013 r.). Por. także Jay S. Albanese, *Organized Crim in Our Limes*, Fourth Edition, Cincinnati 2004, s. 204.